

СПРОТИВ

ЧАСОПИС СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗСУ

23 ТРАВНЯ ДЕНЬ ГЕРОЇВ УКРАЇНИ

24 ТРАВНЯ ДЕНЬ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ І КУЛЬТУРИ

ВETERАНСЬКІ БАЙКИ

Армійські будні. Щоби служба була не такою нудною, зі штабу по обіді прилітає терміновий наказ: до вечора надати список, хто з воюючих солдатів у підрозділі має УБД, а кого ще треба на УБД подати.

Воюювші-то у нас всі, а от під рукою їх, як завжди, нема.

Ті - на завданні, ті - в нарядах, ті - в шпиталі, ті - в увалі...

Починаю обдзвонювати хлопців. Один солдат взяв вихідний і святкує день народження. Додзвонитися виходить тільки через кілька годин. Слухавку бере жінка, сам іменинник вже давно ніякий і міцно спить.

На моє прохання дружина вручає солдату в одну руку телефон, а в іншу - УБДшку. Прошу його продиктувати дані, номер там, серію.

Іменинник, тримаючи своє посвідчення в руках, старанно диктує мені свій номер телефону і солодко засинає знову.

Що робити? Плонує та й так і написав в підсумковому звіті: «Солдат такий-то має посвідчення УБД, однак дані надати не в змозі, оскільки сьогодні святкує свій день народження».

Приходить відповідь: «Прийнято без зауважень».

Добре, коли в штабі - свої люде, панімаючі.

Солдат Сил ТрО Євген «Лось» Шибалов

УВАГА! ВОРОЖІ ДРОНИ!

Ворог все частіше застосовує роботизовані автономні системи на полі бою.

Українські бійці виявили ворожу новинку - гусеничний наземний робо-РЕБ, який може непомітно підібратися до тилових позицій та перешкоджати роботі дронів. Вже декілька разів помічений на ЛБЗ.

Будьте обачними. Цей апарат може дистанційно заїжджати в наш тил, ховатись в кущах і ускладнювати роботу нашим дронцям.

«КОЛО КОНТРОЛЮ» ДОПОМОЖЕ СФОКУСУВАТИСЬ НА ГОЛОВНОМУ

Старший офіцер групи контролю бойового стресу (ГКБС) 241 бригади Сил ТрО Анастасія «Мара» поділилася із нами психологічними настановами, які допоможуть вам підтримати бойовий дух, жагу жити і розвиватись.

Цьогоріч як ніколи сильно відчувається загальна втомленість та виснаженість серед нас. Одинадцятий рік війни, третій рік повномасштабної, для когось без ротацій, для багатьох - із втратами. Тому, на цей рік наше основне завдання - вистояти і не втратити того, що маємо, а саме наш дух, волю та жагу до життя. Ворог зараз прицільно б'є саме по нашій психіці, по нашому духу, завдяки котрому ми існуємо, воюємо і тримаємо країну.

Інформаційно-психологічні операції ворога зараз розраховані на чвари всередині країни, внутрішній розподіл («цивільні» та «військові»), «україномовні» та «російськомовні», «ті, хто живуть в селі чи в межах міста», «ухилянці» та інші кліше та пригнічення нашої волі до життя та боротьби.

В часи війни, темряви та зневіри кожній людині важко розгледіти хоч щось оптимістичне, здається, нібито ми - заручники обставин і не можемо впливати ні на що. Але чи це дійсно так?

Дійсно, можливо ми і не можемо вплинути на загальнонаціональну свідомість, рішення, які приймають вище політичне чи військове керівництво, чи на загальні процеси в країні, але чи можемо ми змінити щось в межах свого простору? Так, звісно, в будь-якій ситуації єдине, що ви можете контролювати - це себе. Тому, щоб не втратити себе і не зневірившись, застосуйте методу «Коло контролю».

«КОЛО КОНТРОЛЮ»

В середині кола буде все те, що ви можете контролювати. А поза межами - те, що не контролюєте. В першу чергу візьміть відповідальність за своє здоров'я, свій психологічний стан та відпочинок. Якщо відчуваєте втому, апатію, роздратування, розчарування у всьому навколо - це ознаки загальної виснаженості. Виснаженість, в свою чергу, дає відчуття безпорадності і здається, що все навколо не має сенсу, втома та зневіра - наші найбільші вороги зараз.

Якщо ви маєте достатньо фізичного навантаження, їжі, води, сну та відпочинку і при цьому вам не стає легше психологічно

- обов'язково зверніться за допомогою до спеціалістів: психологів, психіатрів, психотерапевтів.

В подальшому, коли ви відчуватимете достатню кількість сил, щоб йти далі, ви маєте усвідомити, що буття не зупинилось від війни, а змінило свою форму та прояви, а ваше завдання - адаптуватись до нових змін. Ви можете змінювати чи підлаштовувати свої знання та навички або здобувати нові. Не забувайте, що в ці непрості часи, несучи службу в Збройних Силах України, у вас все ще є можливості для розвитку та реалізації себе, своїх вмій та навичок, та здобуття нових знань.

Пам'ятайте, що Ви - людина, яка має власні потреби, навіть інтереси, можливо вам цікаве кар'єрне зростання за своїм напрямком (по сержантській чи офіцерській ланці) або освоєння нових напрямків діяльності (безпілотні системи, артилерія, розвідка, інженерно-саперна справа, управління, медицина, психологія).

Намагайтесь приділяти увагу і своїм хобі, які не пов'язані зі службою (танці, різні види спорту, малювання, вокал, гра на музичних інструментах), виділяйте час і на культурні та духовні потреби (мистецтво, театр, кіно, книги). Якщо таких хобі ви не маєте чи хотіли б мати якісь нові, розподіліть умовно своє дозвілля на три групи: фізичне (наприклад, спорт), інтелектуальне (до прикладу, вивчення нової мови)

КОЛО МОГО КОНТРОЛЮ

Я буду фокусуватися на тому, що можу контролювати

ПОЗА МОГО КОНТРОЛЮ

Що оточуючі думають, Вибір інших людей, Що кажуть оточуючі, Події в минулому, Що вони відчувають, Що каже погода

та культурне (мистецтво). В кожній групі пропишіть, чого б вам хотілось найбільше і обирайте по одному дозвіллі з кожної групи. Зберігаючи баланс власного буття.

Пам'ятайте, основне завдання на зараз - зберегти себе, власну стійкість, дух та волю, адже, зламавши наш дух, ворогу легко буде захопити наші життя.

ДИВИСЬ ПРОТОКОЛ «Я ПОРУЧІ!»

Я не можу контролювати

Чи дотримуються інші правил безпеки

Чи знають необхідну інформацію

Я можу контролювати

Коли все закінчиться

Обмежити новини

Піклуватися про близьких

Що говорять ЗМІ всього світу

Сон

Харчування

Залишатися добрим до себе й інших

Фіз. активність

Дії інших людей

Виконання своїх обов'язків

Реакції інших людей

Причини ситуації

Прогнози щодо того, що буде відбуватися

ПРОТИСТОЯННЯ ГЕНДЕРНИМ СТЕРЕОТИПАМ

Майор Ганна Анопченко на псевдо «Лиса», заступниця командира батальйону з МПЗ однієї з бригад Сил ТрО з власного досвіду розповіла «Спротиву» про гендерні стереотипи у війську і як їм протидіяти.

З ЯКИМИ ВИКЛИКАМИ ЗІШТОВХУЮТЬСЯ ЖІНКИ В АРМІЇ?

Один з головних викликів для жінок – це власне їхнє сприйняття в цій самій армії. На жаль, жінкам все ще потрібно доводити своє право бути повноцінною одиницею в складі ЗСУ. Так, жінка в армії вже не викликає якогось особливого здивування, але найперше, що про неї подумують, що вона діловод, кухар, медик. А коли хтось скаже «та ні, вона під Бахмутом з мінометом працювала», то скоріш за все здивуються.

Щодо відношення побратимів і командирів, то тут вже все залежить не тільки від самої жінки, а від цих самих побратимів і командирів. Погодьтеся, якщо чоловік все життя був впевнений, що жінка має варити борщ і народжувати дітей, то і ставлення до жінки в своєму підрозділі в нього буде таке саме. Це проблема жінки? Ні. Проблема в голові цих чоловіків. Причому це частіше трапляється серед чоловіків старшого покоління. Ну, бо таке в них було виховання, такі були приклади. Тому це все дуже суб'єктивно. До прикладу, в моєму оточенні таких думок дуже мало, в мене більш прогресивний колектив на службі.

ЧИ ЗМІНИЛОСЬ СПРИЙНЯТТЯ ЖІНКИ У ВІЙСЬКУ У ПОРІВНЯННІ З ПОЧАТКОМ ВІЙНИ У 2014 І З ПОЧАТКОМ «ПОВНОМАСШТАБКИ»?

Позитивна динаміка звісно є. До 2014-го жінок в армії було дуже мало, і це скоріш було виключенням з правил. З початком війни у 2014-му картина почала змінюватися. Жінки пішли в армію, щоб воювати. В період з 2014-2017 роки я займалась волонтерством і бачила жінок в бойових підрозділах на Луганщині і Донеччині, бачила поранених жінок у військовому госпиталі в Одесі.

Саме від них я чула історії про те, що жінка стоїть по штату на посаді кухаря, а по факту – сидить в окопах у складі бойового підрозділу. В ті часи почалися перші вагомні зміни в законодавстві відносно військовослужбовиць – їм нарешті дозволили займати бойові посади.

В мене є особистий досвід, про який я часто розповідаю, коли мене питають про жінок в армії. В 2017 році я закінчила університет, військову кафедру, отримала звання молодшого лейтенанта і вирішила йти в армію. Мені було 22 роки і я марила потрапити на службу в бойову бригаду. Спроби почалися із окремого батальйону морської піхоти, де я власне і отримала першу відмову: «Ми не беремо жінок-офіцерів». Я спробувала ще раз, сама організувала собі зустріч із начальником кадрів миколаївської бригади морської піхоти і знову зіштовхнулась із твердою відмовою: «Тобі 22 роки. Візьмемо тебе на службу, вийдеш заміж за пів року, потім декрет і все, служба закінчилась».

Позитивна динаміка, звісно, є. Я до сих пір пам'ятаю того майора і дуже хотіла б спитати в нього де мої заміж і мій декрет – мені вже 28 років і в ЗСУ я більше 5 років.

Після цього я робила ще декілька спроб «достукатися» в бойові бригади. Десь після п'ятої відмови я взяла паузу на пів року і лише потім вже остаточно призвалася в Збройні Сили. Проте в бойову бригаду я так і не потрапила. Три роки служила в частині забезпечення Військово-Морських Сил. Говорити про якусь рівність в моїй першій військовій частині дуже важко, бо жінок там сприймали більше як «окрасу колективу».

Там почалися мої перші протести, я добилася, щоб мене допускали до складу добоного наряду, а пізніше навіть заступала старшим офіцером. В цій військовій частині я займалась дуже важливим напрямком. Свою роботу я виконувала досить добре, хоч і вчилася на ходу. Так я заробила першу повагу до себе як до офіцера і до професіонала. Тоді я засвоїла дуже важливий урок, який допоміг мені комфортно почуватися в армії з початком повномасштабного вторгнення: якщо хочеш, щоб тебе поважали – треба якісно виконувати свою роботу, ким би ти не був. Але жінкам в будь-якому разі треба робити вдвічі більше.

ЩО ПОРАДИТЕ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ, ЯКІ СТИКНУТЬСЯ З ПРОЯВАМИ СЕКСИЗМУ?

Війна звичайно ж прискорила подолання гендерної нерівності на військовій службі. Під час війни важливим став кожен, хто захищає країну, незалежно від статі; жінок з бойовим досвідом з 2014 року стає все більше.

Проте гендерна нерівність у ЗСУ все ще залишається важливою проблемою. І її мають вирішувати як командування, так і самі військовослужбовці.

Ми все ще стикаємось із тим, що чоловіки дозволяють собі прояви сексизму. До прикладу, нещодавно я протягнула руку офіцеру-чоловіку, щоб привітатися, натомість він сказав, що не вітається так з жінками. Хтось може дозволити собі недоречні жарти чи коментарі. Причому саме в моєму колективі чоловіки себе так не поведуть. Можливо, це я вже їх трохи привчила (посміхається – Ред.). Але от прибуває до нас в батальйон хтось з інших підрозділів, бачать мене на командному пункті (я тут одна жінка) і починається: «а хто це? А що вона тут робить? Ну, пошастало вам таку красу на ОКП мати». Я завжди реаую на це, намагаюсь не дозволяти подібних реплік в свою адресу. Власне далі ось таких дурнувуватих фраз і жартів ніколи не заходило.

Два роки повномасштабної війни я проходжу службу в одному батальйоні і я жодного разу не стикалася із сексуальними домаганнями. Також я не чула подібних історій від інших жінок з мого батальйону.

Жінкам треба жорстко і безапеляційно вибудувати свої кордони. Реагувати на будь-які прояви сексизму одразу, голосно і твердо повідомляти, що їм це «не ок». Навіть якщо перед вами старший начальник і ви переживаєте за його реакцію на ваше зауваження. Моя найбільша порада для жінок – вмійте постояти за себе.

ДАВНО НЕ СЕКРЕТ, ЩО ЖІНКИ ПЛІЧ-О-ПЛІЧ З ПОБРАТИМАМИ ТА ПОСЕСТРАМИ ЗАЙМАЮТЬ У ВІЙСЬКУ НАЙРІЗНОМАНІТНІШІ ПОСАДИ, В ТОМУ ЧИСЛІ БОЙОВІ. ЧИ ЇМ ВАЖЧЕ ЗАВОЙОВУВАТИ АВТОРИТЕТ У СВОЇХ ПІДРОЗДІЛАХ?

Одразу хочу сказати, що я не займаю бойову посаду. Тому все, що я знаю – мої спостереження суто на прикладі мого батальйону. Загалом у нас не багато жінок. Проте у нас є жінки на бойових посадах.

Я особисто знаю молодшу дівчину, яка бігала в посадках навколо Бахмуту і працювала з 60-мм мінометом. Це той самий міномет, яким працюють не десь на віддаленні, а в безпосередній близькості від противника. Вона показувала класний результат, і ні в кого не виникало ніяких запитань, її командир роти абсолютно нормально до цього ставився.

У нас є жінки-медики в бойових підрозділах, які разом з чоловіками виходять на позиції, чергують, витягують поранених. За свої вчинки вони нагороджені державними нагородами та відзнаками Головнокомандувача ЗСУ.

Але я б не сказала, що все ідеально. Кожна з цих жінок все одно проходила свій шлях: вони багато тренувались, мають велику мотивацію, постійно розвивають і підвищують свої «скіли», і за це їх поважають.

Лєвова доля ставлення в підрозділі до жінки залежить від неї самої. Якщо ти прийшла в армію захищати свою країну, виконувати свою роботу (неважливо яку: діловода, стрільця чи командира підрозділу) – в першу чергу маеш робити це якісно і результативно. А якщо це щось на кшталт «я дівчина, я не можу, в мене місячні/зламався ніготь/тощо», то і ставлення буде відповідне.

Я ніколи за весь період служби не жалілася на самопочуття під час менструації, ніколи не натякала на якісь особливі, окремі умови проживання для себе. Зайвий раз не попрошу про допомогу і не скажу, що мені щось важко. Ще на початку служби за мене намагалися надмірно піклуватися. Але я одразу це присікла. Згодом до такої мене всі звикли, такою мене і сприймають в моєму колективі.

ЯК МАЄ ПОВОДИТИСЬ КОМАНДИР, ЩОБ НЕ ДОПУСТИТИ ПРОЯВІВ СЕКСИЗМУ У КОЛЕКТИВІ?

Першочергово командир має «знищити» будь-який сексизм в своїй голові. Командир – це перша людина, яка має для себе чітку визначити, що жінка в армії – це не якийсь виклик, це та сама бойова одиниця, яка може і виконує свою роботу.

Коли я вперше представляюсь старшим начальником, говорячи свою посаду, багато хто з них дивується. Особливо це стосується чоловіків старшого віку. В їх головах ще складно вкладається, що жінка може не просто десь там бути в армії, а ось тут в батальйоні, який майже постійно на бойових.

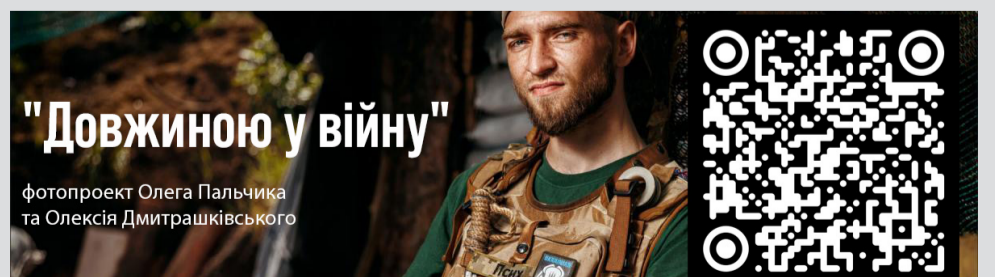
В батальйоні я також займаюсь нашими загиблими, з червня 2022 року та по сьогоднішній день. Коли я приїздила в морг (в Миколаєві, в Слов'янську, в Курахове і в інших містах), то здебільше зустрічала за цією роботою чоловіків. Хтось із них обов'язково дивувався і питав, що я тут роблю. Здивування проходило і питання відпадали, коли я абсолютно спокійно приступала до роботи та допомагала завантажувати тіла загиблих.

Маємо говорити про жінок на бойових посадах. Маємо говорити про це не як про щось незвичне і підвищене, а як про абсолютно нормальні явища. І звісно ж маємо позбутися оцих «окраса колективу», «дівчинку треба берегти», «дівчинку в штаб тільки», «жінка – натхнення для чоловіків» і т.д. Тоді проблем в самих жінок в армії буде набагато менше.

Боротьба з гендерними проблемами у війську – це не лише про командирів. Це величезна комплексна робота. І це також про офіційні комунікації. До прикладу, цього 8 березня я дуже пораділа, коли побачила, що більшість постів на офіційних сторінках ЗС України мали правильні наративи. Лише в декількох все ще побачила про «прекрасну стать». Те саме стосується останнього випуску «Спротиву». Ілюстрація оголеної жінки в офіційному виданні – це червоний прапор. Цього не має бути в жодному разі!

Чи от була в мене ситуація з пресслужбою нашої бригади. Вони виставили пост жіночих ніг в таланах з рожевими шнурками і підписами «Пане командире, дозвольте доповісти!» і «Жінки на війні – це наша сила і натхнення». Мене це тригернуло і я одразу подзвонила пресофіцеру. Він не зовсім зрозумів суть моєї претензії і сказав, що цей пост зробила також жінка. Власне проблем тут виникає одразу три.

Перша: фраза «Пане командире, дозвольте доповісти!» завідомо ставить жінку в позицію суто підлеглого особового складу; так наче жінок на командирських посадах в армії не існує. Друга проблема: жінки на війні – це чиясь сила і натхнення. Це просто жінки, які зробили свій вибір захищати країну. Кrapka. І третя проблема, що подібний пост толерує така сама жінка-військовослужбовець. Тільки в нас із нею різні погляди на гендерні стереотипи. Тому, як я вже казала, самі жінки в першу чергу мають ні в якому разі не толерувати будь-які прояви сексизму. І, звісно ж, ми маємо уникати подібних постів на офіційних сторінках ЗСУ.

“Довжиною у війну”

фотопроект Олега Пальчика та Олексія Дмитрашківського

ПАМ'ЯТКА ПРЕСОФІЦЕРАМ, КОМАНДИРАМ ТА ЗМІ

Редакція часопису Сил ТРО «Спротив» разом з Інститутом масової інформації (ІМІ) розробили ряд першочергових рекомендацій, яких варто дотримуватись пресофіцерам, командирам підрозділів та ЗМІ у своїй роботі, зокрема при спілкуванні з військовослужбовцями.

ПРО ЩО КРАЩЕ НЕ ПИТАТИ

Стереотипні питання. Один з червоних прапорців, це коли у військовослужбовиць запитують чи вона заміжня, про сім'ю, чоловіка та "борщі". В медіа є випадки, коли абсолютно героїчних жінок, які виконують бойові завдання, запитували "як її чоловік відпустив на війну" або "як батьки дозволили". Або "хто варить борщ в сім'ї, коли її немає вдома?", "хто піклується про родину, коли всі хворіють, а жінка на війні?". Такі оціночні судження натякають, що жінкам краще "сидіти вдома", не наражати себе на небезпеку, а займатися хатніми справами, виховувати дітей і готувати чоловіку їсти. Так знецінюється внесок жінок, які захищають Україну.

Питання про дітей. Також некоректно в жінок запитувати щодо дітей. Такі питання можуть бути болючими та неприємними, оскільки в кожного можуть бути свої життєві обставини. Всі питання, які стосуються сім'ї та особистого життя – чутливі. Про них можна говорити чи писати лише коли військовослужбовці самі ініціюють розмову.

Питання про зовнішній вигляд. Коментарі чи питання про зовнішній вигляд, одяг або тілесні особливості не лише неетичні, але й непрофесійні.

Питання про сексуальні домагання. Питання, які можуть змусити людину говорити про травматичний досвід, дискримінацію або сексуальні домагання, мають ставитись дуже обережно, з повагою та лише в контексті, де це доречно та коли на це є згода.

Як перевірити, чи запитання коректне. Уявіть, що берете інтерв'ю у чоловіка, і ставите йому таке саме питання. Чи доречно і логічно воно звучить?

Не варто акцентувати на статі військовослужбовців. Потрібно враховувати контекст і шукати баланс між принципом рівності, який передбачає, що всі військовослужбовці мають бути оцінені за професіоналізм, а не за стать, і між необхідністю зробити видимою і мотивуючою роль жінок.

До того ж чоловіки та жінки можуть мати різний досвід і перспективи, які можуть збагачувати загальний український військовий досвід. Жінки, які приєдналися до ЗСУ, можуть надихати своїм прикладом інших жінок, які вагаються, бо побоюються, що їх не будуть поважати у війську.

Активність у соціальних мережах. Ваша сторінка (чи то персональна, чи то підрозділу) в соціальних мережах є публічною. Вся ваша публічна діяльність асоціюється з організацією або підрозділом, який ця сторінка представляє. Відповідно, всі ваші "вподобайки", пости і політичні оцінки асоціюються з тим родом військ, в якому ви служите.

ЧИ МОЖУТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ВИСВІТЛЮВАТИ ГЕНДЕРНІ ПРОБЛЕМИ

Розділимо це питання на дві частини.

1. Проблеми, пов'язані з сексуальним насиллям чи домаганнями.

Найчастіше, ми знаємо, що ці злочини здійснюються щодо жінок. І є випадки, коли люди роками мовчать через страх та осуд, не знають, до кого звернутись. Доречно мати внутрішню інструкцію для вирішення таких моментів. У разі вчинення правопорушення чи злочину, необхідно почати зі звернення до безпосереднього командира. Якщо питання не допомогло – до вищого керівництва чи спеціалізованих відділів у військовій структурі, які відповідають за гендерні питання. За необхідності – використати офіційні процедури подання скарг або звернення до військової прокуратури.

Публічне обговорення є виправданим гострою потребою, коли всі внутрішні засоби вичерпано.

2. Інші проблеми. Їх варто комунікувати відкрито, використовуючи статистику, дослідження, факти, звіти, залучаючи до обговорення представників обох статей з різних рівнів військового керівництва. В даному випадку визнання проблеми, прозорість і відкритість до дискусій будуть формувати сприятливий для вас імідж. Акцентируйте на необхідності вирішення проблеми: розвитку політик, програм та ініціатив, які б сприяли гендерній рівності і створенню ефективного та комфортного середовища для всіх.

ЧОГО НЕ ВАРТО ПУБЛІКУВАТИ

Особисту або приватну інформацію про когось з військовослужбовців чи військовослужбовиць без їхньої згоди: про їхню сім'ю, релігійні, сексуальні уподобання, етнічне чи географічне походження тощо. Перше правило - не нашкодити та пам'ятати про безпеку людей, які є героями чи героїнями ваших публікацій;

Жодних політичних питань. Військові мають залишатися нейтральними у питаннях політики та уникати залучення у політичні дебати;

Матеріали в стилі "Шок! Сенсація!". Уникати перебільшень, драматизації. Це може спотворити сприйняття інформації;

Проявляти терпимість до інших користувачів соціальних мереж. Якщо вас критикують, відповідайте обережно, без переходу на особистості, тільки по суті критики. Якщо критика особливо агресивна або безпідставна, можливо, краще утриматися від відповіді. Людей, які вам погрожують чи ображають, можна заблокувати;

Якщо ви розмістили допис з помилкою, з чимось неприйнятним, і хочете його видалити – в наступному дописі напишіть про це видалення і про його причини;

Поважайте різноманітність, не критикуйте людей за релігію, сексуальні уподобання, расу, географічне походження, гендер, вибір бути чайлдфрі, колір волосся. Уникайте постів, що містять надмірну сексуалізацію;

Перед поширенням будь-якої інформації, переконайтеся, що це не фейк.

ОЗНАКИ ДИСКРИМІНАЦІЇ В ЗМІ:

- Використовуються стереотипи, які посилюють традиційні гендерні ролі (наприклад, зображення жінок як слабких, а чоловіків як агресорів);
- Сексуалізація осіб у спосіб, що може знижувати їхню професійну цінність або серйозність;
- Акцент і надмірна увага на особистому житті або зовнішності, особливо жінок, в контексті, де така інформація не є релевантною;
- Слова, що можуть бути сприйняті як зневажливі або образливі за гендерною приналежністю;
- Різниця в тому, як згадуються професійні досягнення чоловіків та жінок;
- Звернути увагу, чи супроводжуються статті фотографіями, що демонструють професіоналізм особи, чи фото, що можуть бути витлумачені як сексуалізація.

ЧОГО ВАРТО УНИКАТИ В СПІЛКУВАННІ І ПУБЛІКАЦІЯХ

1. Стереотипів. Часто вони звучать як приказки чи прислів'я, наприклад, "це робота не для жінок" або "чоловіки краще справляються з технікою". Варто уникати слів типу "красуня", "берегиня", "окраса підрозділу" тощо.

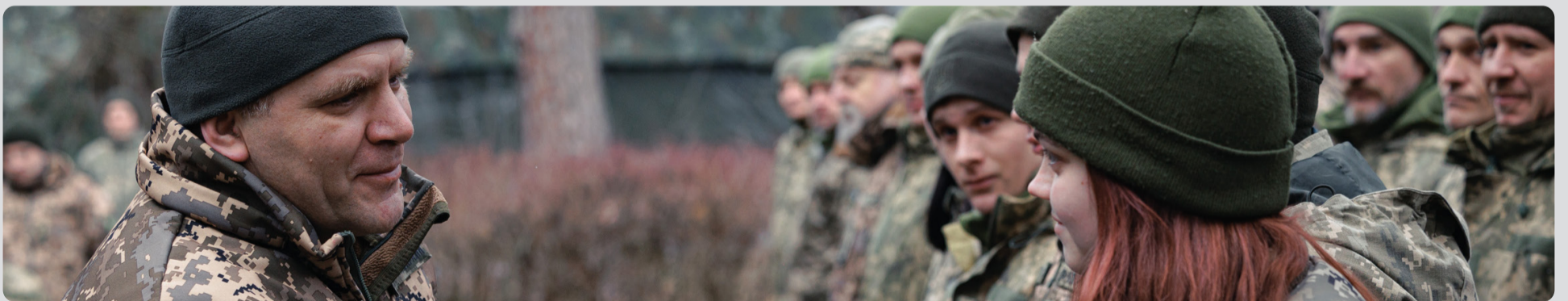
2. Сексистські жарти та коментарі. Наприклад, про те, що жінка не може керувати автомобілем, чи що чоловікам це, навпаки, дано.

3. Очевидно, що треба уникати образ.

4. Зменшувальні слова. Ніяких "дівчинка на передовій"! Це моментально применшує професійність ЗСУ для аудиторії. Використовуйте нейтральну професійну термінологію. І пам'ятайте про фемінітиви - питому властивість української мови.

Жінки насамперед особистості. Окрім щоденної важкої роботи для перемоги, вони мають ще почуватися добре і безпечно серед своїх побратимів. Не турбуватися, що хтось буде стереотипно жартувати чи недооцінювати їх професійні навички.

Пам'ятайте, що ми всі різні та унікальні, з різним досвідом та життєвими ситуаціями. Тому потрібно з повагою ставитися як до жінок, так і до чоловіків.

ГЕНДЕРНИЙ БАЛАНС

Дослідження Інституту масової інформації свідчить, що російське вторгнення суттєво знизило видимість жінок в медіа.

На прогрес в цьому питанні впливали різні фактори. Скажімо, місцеві вибори завжди підвищували видимість жінок. Наприклад, у період місцевих виборів 2020 року кількість експертів в українських медіа зростає на 3% у порівнянні з початком передвиборчого періоду. Повномасштабне вторгнення росіян суттєво відкинуло назад ці досягнення: видимість експертів знизилася до рівня п'ятирічної давнини, а загальна присутність жінок у медіа — до десятирічної давнини.

До початку повномасштабного вторгнення військовослужбовиць як героїні сюжетів траплялися лише у 5% матеріалів. Тоді національні медіа писали про жінок героїнь, які обіймають посади бойових медиків, інструкторок з тактичної медицини, військовослужбовиць ЗСУ, пресофіцерок. Зараз цей показник суттєво зменшився, а жінок в армії представляють переважно пресофіцерки. На жаль, вони не можуть слугувати єдиними рольовими моделями для жінок, які думають про мобілізацію.

Журналістам, які працюють над військовими темами, слід більше згадувати військовослужбовиць як героїнь своїх матеріалів.

США ЗБЕРЕЖУТЬ ЛІДЕРСТВО, НАДАВШИ ДОПОМОГУ УКРАЇНІ

Конгрес США нарешті ухвалив дуже важливе рішення про передачу допомоги для України майже на 61 млрд доларів.

Як зазначив прем'єр-міністр України Денис Шмигаль, пакет допомоги від США буде розподілено наступним чином:

- 49,9 млрд – оборонні видатки;
- 7,8 млрд – потенційна бюджетна підтримка;
- 1,57 млрд – економічна допомога;
- 400 млн – кошти на захист кордонів та гуманітарне розмінування.

Кожен політик, який хотів, щоб законопроект про допомогу Україні був ухвалений, зіграв свою роль у цьому. І Президент Зеленський, який давав численні потужні інтерв'ю та розмовляв зі спікером Майклом Джонсоном, і представники Міністерства закордонних справ України, і американські політики, які приїздили до нас – всі долучилися до погодження підтримки для України.

Мали значення і події, що відбулись напередодні на Близькому Сході, коли Іран здійснив масштабну ракетно-дронову атаку проти Ізраїлю. Це прискорило питання розгляду допомоги для Ізраїлю і, як наслідок, для України, оскільки питання йшли в пакеті. Пізніше при розгляді в Палаті представників їх розділили і по кожному було окреме позитивне голосування.

Визначальну ж роль зіграв директор ЦРУ Вільям Бернс. У його доповіді йдеться про те, що американське панування в Європі та у світі може впасти. Хто б не став президентом: Джо Байден чи Дональд Трамп – США можуть втратити свій статус на європейському континенті.

Втрата США лідерських позицій в Європі означало б зміцнення позицій росії та інших авторитарних режимів. Якби у Вашингтоні затягували із рішенням про надання допомо-

ги Україні, Ізраїлю та Тайваню, то це остаточно б переконало Москву, Пекін та Тегеран, що США стали слабкими. Це точно посилює би путіна у його прагненні роз'єднати Захід та ослабити ЄС.

Росіяни розраховували, що Захід слабкий та може здатися, що Європа так не включиться в підтримку України й думали, що США все ж таки не проголосують й тягнутимуть це питання до президентських виборів у листопаді.

Але таких «подарунків» путіну ніхто не зробив. Ба більше, інші європейські країни вслід за рішенням США також почали оголошувати пакети допомоги для України. Наприклад, Велика Британія, яка оголосила про допомогу на суму 500 мільйонів фунтів стерлінгів.

Така допомога стала можливою і через те, що українські бійці героїчно на полі бою продовжували боротьбу, зупиняли ворога, і попри скептичні прогнози, на тлі нестачі озброєнь та боєприпасів, продовжували боротьбу.

Нашим партнерам важливо розуміти, що спільно і разом ми абсолютно є самодостатні, і в цих темних часах є промінь світла. Тому важливо цей промінь підтримувати і не давати цьому світлу згаснути, бо тоді дійсно морок опуститься на планету. Підтримуючи українську боротьбу, захід має розуміти, що це не просто підтримка українського народу, це дійсно внесок у міжнародну безпеку.

Українські сили показували себе з найкращої сторони і іноді перевершували будь-які прогнози, які могли лунати від наших західних партнерів, максимально ефективно використовуючи озброєння і бюджети, які нам надавалися.

Отже, ситуація зі складної та похмурої, в питанні допомоги для наших військ, змінюється на обнадійливу.

Тобто до початку інтенсифікації бойових дій – наступу росія, що очікується у кінці травня – початку червня – реально забезпечити оперативні потреби України й децю зміцнити лінію оборони. Такий потенціал дійсно існує завдяки цьому пакету.

Загалом же в питаннях допомоги для України багато чого сходиться довкола дат: кінець травня-початок червня. Адже саме в цей період має активніше прибувати американська та британська допомога. Долучаться також і країни ЄС, зокрема і постачанням снарядів, закуплених за так званою «чеською ініціативою». Усе збільшення постачань збігається на кінець травня – початок червня: і нова допомога від США, і снаряди, і перші F-16 і, можливо, навіть АТАСМС. Якщо все складатиметься позитивно, то на літо ми будемо мати потужні пакети підтримки, якої нам має вистачити принаймні до кінця цього року.

Плани росії вже розроблені, а інших немає. Допомога підходить, і росія саме в цей момент наступає. Класична пастка. І мишоловка закривається. Увесь цей план і сценарій реально простежується.

США активізувались не лише у напрямку надання допомоги для України та збереження єдності з Європою. Також наші заокеанські партнери посилюють тиск на Китай та змушують відмовлятися від співпраці з агресором. Нещодавно для обговорення санкцій Китай відвідала міністр фінансів США Джанет Еллен, а американська розвідка «злила» у медіа поіменний список китайських компаній, які співпрацюють з росією.

В результаті тиску США на Китай, вперше з березня 2022 року впав експорт китайських товарів до рф. Зокрема Китай зменшив обсяги продажів росії критичних компонентів.

Крім того, Китай не піде на крок, аби задовольнити усі військові потреби Росії у війні проти України. Все ж таки їхня економіка занадто залежна від Заходу.

Отже, важливі тенденції до збереження лідерства США явно простежуються та зберігатимуться. При цьому важливим є усвідомлення того, що «червоні лінії» при стримуванні росії, про які досить часто говорять в США, стирались. Адже будь-які розмови про недопущення ескалації кремль сприймає як слабкість.

Олександр Мусієнко,
керівник Центру
військово-правових досліджень

ТРОХИ ГУМОРУ

АНЕКДОТИ

Україна: підписує безпековий договір з Великобританією.

Ти: пливеш у 2032 році відбивати у аргентинців Фолклендські острови.

***

Замість телемарафону треба нові шоу, актуальні: «Штурмовик у 25», «Я соромлюсь своєї снаряди», «Хата на комбата», «Слідство ведуть з паном замполітом», «Міняю посаду», «Списані та щасливі», «Мобілізований наосліп», «Кохана, ми мобілізуємо дітей», «Супер ухилиянт» і «Ухилиянт має талант», а також «СЗЧ-фактор».

***

Я: Ну які войнушки? Просто хочу спокійного життя.

Спокійне життя: настає.

Я: Це що, затишшя перед бурєю?!

***

Мій дід говорив, що у школі є два важливі предмети - військова підготовка, щоб навчитися стріляти та історія - щоб знати в кого.

***

- Пане командире, що ви скажете стосовно переводу особового складу згідно рапорту?

- Козацькому роду нема переводу!

***

Ідея: зробити на Тисі центр тренування бойових пловців.

***

Спершу ти молодий, а потім новобранці з тобою на "ви". І кажуть, що "добре зберег-

лися, пане сержанте".

***

- Поки партнери то виділяють нам допомогу, то ні – річка Урал стала нашим союзником!

- Вона просто давно завербована. Знаходилася в сплячому режимі та активувалася за команду.

***

2012 рік: Перше побачення. Хлопець розповідає як відкрити пиво оком.

2024 рік: Перше побачення. Хлопець розповідає як організувати глибоку ешелювану оборону.

***

- Завтра на наркотики здаєм.

- Гроші?

- Аналізи!

ГАРЯЧА ЛІНІЯ СИЛ ТРО

ЩОБ ОТРИМАТИ КОНСУЛЬТАЦІЮ,
ТЕЛЕФОНУВАТИ МОЖНА ЩОДНЯ
З 8:00 ДО 20:00 ЗА НОМЕРОМ

0 800 507 028

ЩИРО ВДЯЧНІ ФОНДУ «ГРОМАДЯНИ»
ТА ЙОГО ДОНОРАМ, ЗАВДЯКИ ПІДТРИМЦІ
ЯКИХ МИ МАЄМО МОЖЛИВІСТЬ
ВИДАВАТИ ЧАСОПИС «СПРОТИВ».

РАЗОМ ДО ПЕРЕМОГИ!

СПРОТИВ

ЧАСОПИС КОМАНДУВАННЯ
СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗСУ

ПОШИРЮЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО

Головний редактор:
Денис Вергун
Відповідальний за випуск:
Олекса Дмитрашківський
Відповідальний за логістику:
Валентин Калашник
Верстка та дизайн:
Іван Абрамов

Телефон гарячої лінії:
0 800 507 028

E-mail для запитів:
to_info@post.mil.gov.ua

Телефон редакції:
093 521 90 89
З питань доставки номерів часопису
звертайтеся за номером 050 331 11 99

ЗАВІТАЙТЕ
НА НАШ
САЙТ

TRO.MIL.GOV.UA